

Hrvatska banka za
obnovu i razvitak

POLUGODIŠNJE IZVJEŠĆE 2012

Kolovoz 2012

Hrvatska banka za obnovu i razvitak

IZJAVA OSOBA ODGOVORNIH ZA SASTAVLJANJE POLUGODIŠNJIH IZVJEŠĆA

Prema našem saznanju Izvještaj poslovodstva za prvo polugodište 2012. godine sadrži istinit prikaz razvoja i rezultata poslovanja i položaja Hrvatske banke za obnovu i razvitak i Grupe, te opis najznačajnijih rizika i neizvjesnosti kojima je Hrvatska banka za obnovu i razvitak i Grupa izložena.

Članica Uprave

Emilija Nagj

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Nagj".

Predsjednik Uprave

Anton Kovačev

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Kovačev".

U Zagrebu, 23. kolovoza 2012.

IZVJEŠĆE POSLOVODSTVA ZA PRVO POLUGODIŠTE 2012. GODINE

Izvješće poslovodstva HBOR-a za prvo polugodište 2012. godine obuhvaća sažeti opis poslovanja, opis rizika i neizvjesnosti, sažetak finansijskih informacija, te nerevidirana finansijska izvješća HBOR-a i Grupe za razdoblje od 1.1. do 30.6.2012. godine.

Opis poslovanja u prvom polugodištu 2012. godine

U prvih šest mjeseci 2012. godine HBOR je odobrio 675 kredita u ukupnoj vrijednosti 3,5 milijardi kuna.

Najviše sredstava u ovom razdoblju odobreno je za kreditiranje izvoza (1,5 milijardi kuna) od čega preko milijarde kuna za kreditiranje pripreme i naplate izvoznih poslova. Tijekom izvještajnog razdoblja značajno su porasla odobrenja po programima kreditiranja namijenjenim malim i srednjim poduzetnicima pa je tako ovim poduzećima odobreno 395 kredita u iznosu od 950 milijuna kuna što je više nego dvostruko u odnosu na isto razdoblje prošle godine (u prvih šest mjeseci 2011. odobren je 291 kredit u ukupnom iznosu od 454 milijuna kuna). Malim i srednjim poduzetnicima je po svim programima HBOR-a u prvoj polovici godine odobreno 567 kredita u iznosu od 1,6 milijardi kuna.

U izvještajnom je razdoblju odobreno 11% više investicijskih kredita u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Veliki je porast u prvoj polovici 2012. godine iskazan po Programu izdavanja činidbenih bankarskih garancija po nalogu izvoznika. U prvoj polovici 2012. godine izdano je 20 garancija u iznosu od 122 milijuna kuna, a u istom razdoblju prošle godine 3 garancije u iznosu od 500 tisuća kuna. Ovo povećanje je rezultat napora HBOR-a da izvoznicima koji su, uslijed povećanih potreba za kreditiranjem svojih aktivnosti i održanjem likvidnosti i poslovanja, iskoristili svoje limite kod poslovnih banaka izade u susret i izdavanjem činidbenih bankarskih garancija omogući sudjelovanje na međunarodnim natječajima.

Od početka 2012. godine HBOR je poduzeo niz mjera (sniženje kamatnih stopa, kreditiranje bez valutne klauzule, mogućnost podjele rizika) s ciljem poticanja novih ulaganja, odnosno gospodarskog oporavka i razvitka hrvatskog gospodarstava. Poduzete mjere tijekom prve polovice 2012. godine rezultirale su povećanim interesom hrvatskih gospodarstvenika za kreditnim sredstvima HBOR-a, a koji je posebno došao do izražaja u srpnju ove godine kada je odobreno 1,44 milijardi kuna kreditnih sredstava, odnosno više od 40% ukupno odobrenih sredstava u prvoj polovici 2012. godine. Većina odobrenih kredita tijekom srpnja odnosi se na investicije pa je tako, uspoređujući odobrenja u sedam mjeseci prošle godine s odobrenjima u sedam mjeseci ove godine, visina odobrenih kredita za investicije porasla za 45%.

PODUZETE MJERE S CILJEM POTICANJA NOVIH ULAGANJA

Snižene kamatne stope

Nakon što su u studenom 2011. godine produljeni rokovi otplate i snižene kamatne stope za programe kreditiranja Zaštite okoliša, Infrastrukture i Pronalaske, polovicom veljače 2012. godine ponovno su snižene kamatne stope za jedan postotni bod i to po 11 programa kreditiranja. Sniženje kamatne stope odobrava se za ulaganja u nove investicije u poljoprivredi i ribarstvu, turizmu, industriji te u projekte energetske učinkovitosti, zaštite okoliša i obnovljivih izvora energije. Ova privremena mjeru koja se odnosi za kredite odobrene tijekom 2012. godine uvedena je radi poticanja novog ciklusa ulaganja kako bi se potaknuo gospodarski rast i ostvarili pozitivni pomaci u djelatnostima strateški važnim za gospodarstvo Republike Hrvatske.

Kreditiranje bez valutne klauzule

Za sve kredite odobrene do kraja 2012. godine u travnju je uvedena i mogućnost kreditiranja u kunama bez valutne klauzule izuzev onih koji se odobravaju uz kamatnu stopu vezanu za EURIBOR.

Podjela rizika

U svibnju je predstavljen i novi način kreditiranja u suradnji s poslovnim bankama putem postojećih kreditnih programa HBOR-a i to u vidu podjele rizika čime HBOR želi potaknuti poslovne banke na povećanje kreditnih plasmana u sektor gospodarstva. Ovaj način financiranja namijenjen je poduzetnicima koji novim ulaganjima doprinose povećanju zaposlenosti, izvoza, ostvarenju veće dodane vrijednosti i jačanju konkurentnosti na domaćem i međunarodnom tržištu i to u sektorima – poljoprivrede, prerađivačke industrije, turizma, te u sektoru vezanom uz projekte obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti. Za velike investicije (iznad 9 milijuna kuna) HBOR preuzima 50 posto rizika, a banka drugih 50 posto iznosa ukupnog kredita te taj dio osigurava uz instrumente uobičajene u bankarskom poslovanju. Za male i srednje poduzetnike HBOR preuzima rizik do 40 posto iznosa ukupnog kredita uz jamstvo HAMAG Investa, a poslovna banka preuzima rizik do 60 posto iznosa ukupnog kredita koji zatim osigurava sukladno svojim internim aktima.

Novi programi

U prvoj polovici 2012. godine HBOR je uveo četiri nova programa:

- Kreditiranje projekata kandidata IPA MSP darovnice,
- Kreditiranje proizvodnje,
- Program kreditiranja razvoja gospodarstva,
- Kreditiranje projekata kandidata za program IPA.

Početkom 2012. godine HBOR je uveo novi program kreditiranja (Kreditiranje projekata kandidata IPA MSP darovnice) za male i srednje poduzetnike koji kandidiraju svoje projekte za dodjelu bespovratnih sredstava iz prepristupnog fonda IPA, komponente III C "Potpora

povećanju konkurentnosti MSP-a u RH". Krediti se odobravaju na rok od 5 godina uz kamatu 2% godišnje.

U veljači je uveden novi program Kreditiranje proizvodnje za domaće izvoznike i proizvođače koji je namijenjen kreditiranju obrtnih sredstava u proizvodnji, a sredstva kredita mogu se koristiti za podmirenje obveza prema dobavljačima, za troškove zaposlenih, režijske i ostale troškove. Krediti se po ovom programu odobravaju u kunama bez valutne klauzule, uz kamatnu stopu od 4 posto godišnje na rok do 1 godine uz mogućnost obnavljanja, a Program se provodi putem poslovnih banka. Po ovom programu je u prvoj polovici 2012. godine odobreno 23 kredita u ukupnom iznosu od 202,4 milijuna kuna.

U cilju jačanja poduzetničkih kapaciteta, održavanja i poboljšavanja likvidnosti HBOR je u suradnji s Vladom Republike Hrvatske, Hrvatskom narodnom bankom i poslovnim bankama u svibnju uveo novi Program kreditiranja razvoja gospodarstva. Program je prvenstveno namijenjen financiranju obrtnih sredstava za gospodarske subjekte s razvojnim potencijalom, a sredstva mogu koristiti u cilju jačanja svoje konkurentnosti, postizanje, održavanje i poboljšanje likvidnosti te održavanje i proširenje postojećeg poslovanja. Krediti su namijenjeni za podmirenje obveza prema vjerovnicima, a krediti se odobravaju u suradnji s poslovnim bankama i to na način da se 50% kredita odobrava iz sredstava (kvote) HBOR-a, a ostalo iz sredstava poslovne banke. Za dodjelu kvota kredita HBOR-a, poslovne banke sudjeluju na aukcijama, a njihove se ponude rangiraju prema visini ponuđene kamatne marže. Dio kredita iz sredstava HBOR-a odobrava se u kunama uz kamatnu stopu od 1,8 posto godišnje. Poslovne banke svoj dio kredita odobravaju u kunama ili u kunama uz valutnu klauzulu, a kamatna stopa je jednaka zbroju fiksne marže ponuđene na aukciji i referentne kamatne stope (prinosi trezorskih zapisa s rokom dospijeća 364 dana za kunske kredite ili 12-mjesečni EURIBOR za kredite s valutnom klauzulom). Krediti se odobravaju uz rok otplate do 3 godine uključujući poček do godine dana. Rok korištenja kredita je do 6 mjeseci po zaključenju ugovora o kreditu, te je također moguće i mostno kreditiranje. Do 30. lipnja 2012. godine održana je jedna aukcija na kojoj je bankama ponuđena kvota od 500 milijuna kuna i koja je u cijelosti dodijeljena poslovnim bankama, a zaključno s 1. kolovozom 2012. ukupno su održane tri aukcije na kojima je dodijeljena kvota u ukupnom iznosu 1,9 milijardi kuna.

Pored programa za kreditiranje projekata kandidata za IPARD Mjere 101., 103., 301. i 302. I IPA MSP darovnice, HBOR je u svibnju uveo i novi Program kreditiranja projekata kandidata za program IPA kojim su obuhvaćeni svi projekti koji nisu bili pokriveni postojećim kreditnim programima HBOR-a. Krediti se odobravati u kunama uz poček do 3 i otplatu do 15 godina, uz kamatnu stopu od 4 posto godišnje (odnosno 3 posto sukladno privremenoj mjeri umanjenja). Program je namijenjen financiranju prihvatljivih izdataka sukladno uvjetima iz Poziva za dostavu prijedloga projekta te za financiranje izdataka koji su dio određenog projekta, a koje nije moguće kandidirati za IPA program prema uvjetima iz Poziva. Korisnici kredita prema ovom programu mogu biti jedinice lokalne i područne (regionalne)

samouprave te društva u većinskom vlasništvu JLPS-a ili Republike Hrvatske te svi ostali koji zadovoljavaju uvjete IPA programa.

Pored novih programa, u prvoj polovici 2012. godine omogućeno je poduzetnicima koji ulažu u podizanje razine energetske učinkovitosti korištenje sredstava Darovnice iz Programa Europske komisije koji je osmišljen i provodi se u suradnji s Europskom investicijskom bankom (EIB). Sredstva Darovnice mogu se koristiti uz korištenje kreditnih sredstava iz izvora EIB-a, izravno putem HBOR-a ili putem poslovnih banaka s kojima HBOR ima uspostavljenu poslovnu suradnju. Krediti su namijenjeni financiranju osnovnih sredstava u okviru ulaganja koja pridonose uštedi energije i/ili smanjenju emisije CO₂, odnosno ulaganja kojima se povećava energetska učinkovitost objekata u zgradarstvu i industriji. Darovnica namijenjena krajnjim korisnicama iznosi 15 posto iznosa kredita uloženog u podizanje razine energetske učinkovitosti (ovisno o vrsti projekta određeni su najviši iznosi umanjenja glavnice) . Odobrena sredstva Darovnice isključivo se koriste za umanjenje glavnice odobrenog kredita. Prihvatljiva su ona ulaganja koja će po završetku investicije doprinijeti poboljšanju energetske učinkovitosti postojećih objekata i to u sektoru zgradarstva - projekti kojima se ostvaruje najmanje 30 posto uštede energije, a u sektoru industrije - projekti kojima se ostvaruje najmanje 20 posto uštede energije i/ili smanjenja ispuštanja CO₂. U sklopu Darovnice korisnicima je osigurana i besplatna pomoć konzultanta čija je zadaća procijeniti i potvrditi postignute razine uštede energije i / ili smanjenja ispuštanja CO₂, odnosno potvrditi uspješnost ulaganja u obnovljive izvore energije.

S obzirom na poduzete aktivnosti te iskazan interes u prvom dijelu druge polovice 2012. godine očekujemo i daljnji rast interesa gospodarstvenika za programima kreditiranja HBOR-a.

Osiguranje izvoza

Kroz poslove osiguranja izvoza koje HBOR provodi u ime i za račun Republike Hrvatske u prvoj polovici godine osigurano je novih izvoznih poslova u iznosu od 1,49 milijarde kuna čime HBOR-ova ukupna izloženost prema dužnicima na 30.6.2012. iznosi 1,93 milijarde kuna. Najzastupljenija su tržišta Ruske Federacije (30%), Bosne i Hercegovine (15%), Albanije (14%), Norveške (5%) i Italije (4%). U istom periodu isplaćene su 3 odštete u iznosu od 764 tisuće kuna te je ostvarena regresna naplata u iznosu od 1,17 milijuna kuna za odštetu koju je HBOR u 2011. isplatio zbog nastupa političkog rizika u Libiji.

U okviru poslova osiguranja izvoza, u izvještajnom razdoblju značajno je porasla izloženost po poslovima srednjoročno-dugoročnog osiguranja, sa 688 milijuna kuna na 1,2 milijarde kuna, poglavito zbog odobrenja osiguranja potraživanja nastalih temeljem izvoza telekomunikacijske opreme u Rusku Federaciju.

U promatranom razdoblju zaključene su i tri police osiguranja po novouvedenom Programu osiguranja činidbenih bankarskih garancija izdanih radi zaključenja ili izvršenja izvoznog ugovora s ukupnom osiguranom svotom od 116,5 milijuna kuna, čime je izvoznicima omogućeno ishođenje bankarskih garancija i zaključenje izvoznih ugovora u vrijednosti većoj od 654 milijuna kuna.

Ostale aktivnosti

U veljači 2012. godine HBOR je potpisao Ugovor o zajmu u iznosu od 150 milijuna eura za financiranje malog i srednjeg poduzetništva te srednje kapitaliziranih poduzeća u Republici Hrvatskoj što predstavlja prvu tranšu Ugovora u ukupnom iznosu od 250 milijuna eura. Zaključivanje druge tranše Zajma očekuje se u drugoj polovici godine. Suradnja EIB-a i HBOR-a traje od 2001. godine i od tada je realizirano ukupno zajmova u iznosu 644 milijuna eura.

Krajem srpnja potписан je Ugovor o kreditu u iznosu od 50 milijuna eura s Razvojnom bankom Vijeća Europe namijenjen financiranju projekata malih i srednjih poduzeća, lokalne i regionalne samouprave te drugih subjekata javnog sektora u Republici Hrvatskoj. Suradnja CEB-a i HBOR-a započela je 2001. godine i od tada je zaključeno ukupno tri ugovora u ukupnom iznosu 108 milijuna eura.

U ožujku 2012. godine HBOR je potpisao Sporazum o suradnji s Investiciono-razvojnim fondom Crne Gore. Ovaj Sporazum potписан je s ciljem uspostavljanja okvira za buduću suradnju između HBOR-a i IRF-a Crne Gore i to u vidu sudjelovanja te pružanja usluga u zajedničkim projektima na tržištima trećih zemalja.

U svibnju je u Dubrovniku održana Glavna skupština Europske udruge javnih banaka kojom predsjedava Anton Kovačev, predsjednik Uprave HBOR-a i na kojoj se raspravljalo o radu u protekloj godini, te poslovnim planovima i aktivnostima članica EAPB-a za naredno razdoblje poglavito o usvajanju nove finansijske perspektive koja uključuje zastupanje određenih stajališta EAPB-a prema tijelima Europske komisije, s posebnim naglaskom na regulativu vezanu uz javnu nabavu, superviziju banaka, tržište kapitala te srednje i malo poduzetništvo i programe namijenjene tim poduzetnicima. Naglašeno je također da je u cilju što bržeg oporavka gospodarstva važno dozvoliti dugoročna ulaganja kroz specifične modele javnih banaka, uz mogućnost korištenja pogodnosti različitih fondova za iste projekte.

HBOR je u veljači objavio svoje treće izvješće o društvenoj odgovornosti, odnosno o načinu i napretku primjene načela UN Global Compact-a, u području ljudskih prava, radnih prava, okoliša i borbe protiv korupcije.

Grupa Hrvatsko kreditno osiguranje

Grupa Hrvatsko kreditno osiguranje je u prvih šest mjeseci 2012. godina ukupno osigurala poslove u vrijednosti od 1,12 milijardi kuna, od čega se 77,7 posto odnosilo na osigurana izvozna potraživanja, a 22,3 posto na osigurana domaća potraživanja. Na dan 30.6.2012 Hrvatsko kreditno osiguranje je u portfelju imalo zaključena ukupno 34 ugovora o osiguranju u okviru kojih je odobreno 955 limita prema u 49 zemalja. Najveći udio u broju odobrenih limita imale su sljedeće zemlje: Italija 14,2%, Njemačka 11,9%, Bosna i Hercegovina 11,1%, Slovenija 10,7% te Srbija 9,0%. Ukupna izloženost po odobrenim limitima na dan 30.6.2012 iznosila je 765,6 milijuna kuna, a najveći udio u ukupnoj izloženosti imala su sljedeća tržišta: Italija 22,3%, Njemačka 13,4%, Bosna i Hercegovina 8,7%, Srbija 8,5% te Slovenija 7,8.

Ukupno zaračunata premija u prvih šest mjeseci 2012. godine iznosila je 3,5 milijuna kuna, odnosno za 8% viša u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. U prvom polugodištu 2012. godine isplaćene su dvije odštete u ukupnom iznosu od 117,6 tisuća kuna

(+/-)

Na dan 30.6.2012. godine u HBOR-u je bilo zaposleno 275 djelatnika.

Na dan 30.6.2012. godine u Grupi HBOR je bilo zaposleno 289 djelatnika.

Opis rizika i neizvjesnosti

Najvažniji finansijski rizici kojima je HBOR u svom poslovanju izložen su kreditni rizik, rizik likvidnosti, kamatni i valutni te operativni rizik i rizik eksternalizacije. HBOR kontinuirano prati navedene rizike primjenom odgovarajućih metoda mjerena i procjene te sustava limita i signala ranog upozorenja, koji su ujedno pretpostavka za adekvatno praćenje te pravovremeno i učinkovito upravljanje navedenim rizicima.

Redovito se izrađuju i analize scenarija, analize osjetljivosti te provode stres testiranja, a u skladu s rezultatima istih postavljaju se smjernice za proaktivno upravljanje rizicima kojima bi HBOR u poslovanju mogao biti izložen.

Sustav upravljanja rizicima kontinuirano se revidira i unapređuje. Uvažavaju se zakonski i podzakonski akti Hrvatske narodne banke i načela Bazelskog odbora primjenjivi na HBOR kao posebnu finansijsku instituciju te dobre bankarske prakse.